

ZAMONAVIY JAHON ADABIYOTIDA TAOM DISKURSI

Shahlo Obloqulova,
O'zbekiston Milliy Universiteti

"Sen nima yesang o'shasan" degan ibora tez-tez takrorlanadigan mantradir, ammo bu mashhur ibora odatda noto'g'ri ovqatlanish odatlaridan ogohlantirish sifatida ishlatilgan bo'lsa-da, bu oziq-ovqatning ritorik tabiatini hisobga olgan holda yanada mos keladi. "Sen nima yesang o'shasan" degani, biz iste'mol qiladigan ovqatlar va ularni muhokama qilish usullari boshqalarga kimligimiz yoki, ehtimol, o'zimizni qanday ko'rishimiz haqida xabar yuborishini eslatadi. Oziq-ovqat do'koniga tashrif bu ritorik kuchning ajoyib namunasini taqdim etadi. Biz buni hisobga olamizmi yoki yo'qmi, har bir savatga yig'ilgan narsalar va paketlar insonning ijtimoiy-iqtisodiy darajasi, etnik kelib chiqishi yoki merosi, sog'lig'iga qarashlari va tashvishlari va oxir-oqibat, didi haqida ko'p narsalarni bildiradi. Per Bourdieu (1984) fikriga ko'ra, "Ta'm tasniflaydi va u tasniflovchilarni tasniflaydi. Ijtimoiy sub'ektlar o'zlarining tasniflari bo'yicha tasniflangan holda, o'zlarini go'zal va xunuk, taniqli va qo'pol o'rtasidagi farqlarga ko'ra ajratib turadilar" (6-bet). Yoshi, jinsi, ijtimoiy-iqtisodiy holati yoki joylashuvidan qat'i nazar, biz hammamiz ovqat iste'mol qilamiz va u yoki bu tarzda gaplashamiz. Oziq-ovqatning hamma joyda mavjudligi uchun biz oziq-ovqat nutqining ramziy ma'nosini kamdan-kam tahlil qilamiz. Ushbu tadqiqot o'sha bo'shliqni tahlil qiladi.

Jan Anthelme Brillat-Savarin (2009), huquqshunos va 1700-yillarning o'zini epikurist deb e'lon qilgan, bugungi kunda o'zining pazandalik mulohazalari bilan mashhur, masalan, "Menga qanday ovqat yeyishingizni ayting, men sizga qanday odam ekanligini aytaman." (14-bet) yoki "Xalqlarning taqdiri ularning qanday oziqlanishiga bog'liq" (14-bet). Brillat-Savarin insonning fe'l-atvorini u iste'mol qiladigan ovqat bilan aniqlash mumkinligini ta'kidlaganidek, bu maqola biz iste'mol qiladigan va gaplashadigan oziq-ovqat va boshqalarga ko'rsatadigan o'ziga xoslik o'rtasida juda haqiqiy bog'liqlik borligini ko'rsatadi.

Oziq-ovqat turli yo'llar bilan "gapiradi" va ritorika sohasi oziq-ovqat nutqini ramziy ma'noda tushunishning qimmatli usulini taklif qiladi, bu o'z shaxsiy shaxsiyatini yaratish va shakllantirish vositasi sifatida. Va oziq-ovqat tadqiqotlarining aksariyati tarix, sotsiologiya va antropologiya olimlaridan kelib chiqqan bo'lsa-da, ritorik olimlarning kichik guruhi bugungi kunda barcha shakl va shakllarda mavjud bo'lgan oziq-ovqat nutqiga chuqurroq qarashni boshladilar.

Misol uchun, 2008 yilda o'zining "Nasrni iste'mol qilish: oziq-ovqat yozishning yoqimli ritorikasi" maqolasida Lin Bloom oziq-ovqat yozish janrlarining keng ko'lamli umidlarini tahlil qildi va muhokama qildi, hatto o'zi ham insho doirasida bunday yozishga harakat qildi. (U, ayniqsa, qizil bulg'or qalampiri va piyoz qo'shilgan tovuq go'shti retseptlarini o'z ichiga oladi va bir nechta sevimli taomlarning batafsil tavsifini taklif qiladi) Bloom bir vaqtning o'zida ularni tahlil qilar ekan, ushbu janrning turli xususiyatlari va me'yorlarini o'z ichiga oladi.

, Muvaffaqiyatli oziq-ovqat yozish o'qish yoqimli bo'lishi kerak, lekin qattiq adabiy nazorat bilan asoslanishi kerak, deb ta'kidlaydi. Bloom asosiy e'tiborni "oziq-ovqatga bag'ishlangan yoki oziq-ovqat bilan bog'liq muhim sahnalarni o'z ichiga olgan, birinchi navbatda ijodiy noaniq adabiyot, avtobiografiyalar, sayohatlar haqidagi hikoyalar - oshpazlik kitoblari va shuning uchun retseptlar yozish san'atiga bir qarashda" qaratadi (2008, 348-bet).), u shuningdek (o'sha paytda) yangi paydo bo'lgan oziq-ovqat bloglari sohasini tan oladi. U tan oladi: "151 million oziq-ovqat bloglari (ko'p yoki kamroq) mavjud: monumental yomon ta'm va narsisizm hidi bo'lganlardan tortib, oshpazlik kitoblarini targ'ib qiluvchi tijorat saytlarigacha, yaxshi oshpazlar va professional oziq-ovqat yozuvchilarning mazali sharhlarigacha" (2008, 348-9-betlar). va, garchi u oziq-ovqat blogi janrining me'yorlariga alohida e'tibor bermasa-da, oziq-ovqat yozishning ahamiyati Bloomning mazali taom ta'riflari bilan, agar uning kattaroq oziq-ovqat yozuvi janrining aniq ta'rifi bilan bo'lmasa, aniq ko'rinadi. Bloom oziq-ovqat yozuvining elementlarini tavsiflovchi aniq va oson erishiladigan ovoqli tishlashlarni taklif qildi: "Oziq-ovqat yozuvi mo'l-ko'llikni ta'kidlaydi" (2008, s. 351), "Oziq-ovqat yozuvi uning insoniy kontekstini ta'kidlaydi. (2008 yil, 353-bet) va "Oziq-ovqat yozuvi insoniy his-tuyg'ularga, energiyaga, hissiy detallarga, shahvoniylikka to'la" (2008, 356-bet, barcha uchun asl nusxada urg'u). Ushbu keng ko'rsatmalar ovqat kitobidan tortib to bloggacha bo'lgan har qanday oziq-ovqat janrlarini o'rganishda foydalidir.

Adabiyotlar

1. Avakian, Arlene (2014). Cooking up lives: Feminist food memoirs. *Feminist Studies*, 40(2), 277-303.
2. Bloom, Lynn (2008). Consuming prose: The delectable rhetoric of food writing. *College English*, 70(4), 346-362.
3. Heatherington, Tracy (2001). In the rustic kitchen: Real talk and reciprocity. *Ethnology*, 40(4), 329-345.